

Ülkü Tamer'in hatıralarıyla Türk edebiyatına yolculuk

'Duygu ve düşünce arasında eriyen' özgün imgeleri ile okuyucunun gözünde çarpıcı görüntüler oluşturmayı başaran ve kısa sürede okur tarafından kabul gören **şair**, gerek **şairlerinde** gerek diğer edebi eserlerinde daima incelikten ve yenilikten yana tavrı **sergiler**. Ülkü Tamer, bu yönüyle İkinci Yeni'nin en özgün **şairlerinden** biri olarak anılmayı hak eder

"Nuh'un gemisi gibiydi Ülkü Tamer'in ilk **şairleri**: kalabalık, şenlikli, her türlü imgenin erkeğini ve dişisini barındıran, terzilerle, dülgelerle, tilkilerle, kirpilerle, sansarla ve her şeyle dolu. Hayatın, ölümün ve her şeyin amatörüydü Ülkü Tamer bu **şairlerde**. Serpen, yığan bir çalışma içindeydi" **Cemal Süreya (1976)**

Garip Akımından sonra **şairde** deprem etkisi yaratan İkinci Yeni kuşağının izleri bugünün **şairinde** dahi kendini gösterir. "Bireyci ve içe yönelik" **şair** anlayışının bu yenilikçi hamleleri edebiyat dünyasında büyük isimlerin oklarına maruz kalır. Attıla İlhan, Memet Fuad, Asım Bezirci toplumsal çalkantılardan gitgide uzaklaşan **şair** tavrı ve **şair** içeriğini yeren cümleler kurarlar. **Şair**in tepesinde sürekli dönen tartışma bulutu, anlaşılması güç bu türün İkinci Yeni gibi daha imgesel, kapalı ve soyut araçlarla inşa edildiği yerde **şairin** üzerine çok yağmur bırakacaktır. Ancak Edip Cansever'in bir **şairler** akımı olmadığını belirttiği İkinci Yeni'nin bir **şair** akımı yarattığı ortadadır ve bağımsız da olsa ortak bir **şair** ruhunu okura ulaştıran bu **şairlerin** yaşam izlekleri onların **şairine** dair önemli ipuçları verir okura.

Bu nedenledir ki İkinci Yeni **şairinin** yaşayan **şairlerinden** Ülkü Tamer'in anılarını topladığı "Yaşamak Hatırlamaktır" kitabını yazanın "yaşamı ve **şair**" ekseninde ele aldığımızda **kitap** keyifli bir okumanın ve dönemsel tanıklığın dışında Ülkü Tamer **şairinin** nereden beslendiğine dair bizi aydınlatacaktır.

Şairliğinin yanı sıra yazar, çevirmen, tiyatro oyuncusu, yayıncı kimlikleriyle bilinen Tamer, aynı zamanda Sabah, Radikal ve Milliyet gibi birçok gazetede köşe yazarlığı yapar. Milliyet **Yayınları**, Milliyet Çocuk, Milliyet **Sanat** Dergisi ve **Sanat** Olayı Dergisi'ni yönetir. **Sanatçı**, onlarca **şair**, öykü, deneme, anı, antoloji gibi eserleri Türk edebiyatına kazandırırken yetmiş aşkın çeviri kitabıyla da Batı edebiyatının Türk edebiyatı içerisinde tanınmasına öncülük eden isimlerden biri olmuştur. Gaziantep'te

geçirilen çocukluk dönemi sonrası Robert Kolejindeki eğitim hayatı sayesinde Batı'yı ve Batı edebiyatını çok iyi tanıyan **sanatçı** bu iki kültürün verimliliğini **şairine** yansıtmayı başarır. Film ve futbol tutkusu da onun yaşama ve vazgeçilmez parçalarıdır. "Yaşamak Hatırlamaktır" Ülkü Tamer'in yaşama ve temellerini oluşturan yer yer hüznü olabilen yer yer ise güldüren anılarının ve yazının insani yönünün yine yazının duru anlatımıyla kağıda dökülmesinden oluşuyor.

Kimler yok ki bu anılarda: **Onat Kutlar**, **Yaşar Kemal**, **Yılmaz Güney**, **Cüneyt Arkın**, **Orhan Ke-**

resinde toplanır edebiyat sohbetlerine dalarlardık. Zaman zaman Edebiyat fakültesi kantininden Adnan Özyalçın, Kemal Özer, **Doğan Hızlan** da ziyaretimize gelirdi."

60'lı yıllarda İstanbul'da **sanat** ve edebiyat çevresinin kıyasında dolaşan bir genç olmanın, 27 Mayıs'a tanıklık etmenin, Varlık dergisinin yolunu defalarca kez arşınlamanın hikayesi... Genç cumhuriyetin edebiyat ortamı, yenilikçiler, gelenekselciler, arayışlar, denemeler, tartışmalar, edebiyat sofraları... Kitabın bütünü düşünüldüğünde 50-60 yıllık bir Türkiye tanıklığı...

İkinci Yeni'nin özgün kalemi

Tamer, henüz kolej yıllarında **şairlerini** yazmaya ve yayımlatmaya başlar. Pazar Postası, Yelken, Yeditepe, Kaynak, A, Yeni Dergi, **Sanat** Olayı gibi dergilerde **şairleri** yayımlar. Ama Ülkü Tamer'i İkinci Yeni'nin temsilcilerinden saymamıza en çok akım öncülerinin toplayıcı dergisi olan Papirüs'ü Cemal Süreya ile birlikte yayımlaması neden olacaktır. Papirüs'ün eski bir halının satılması ile başlayan hikayesini Ülkü Tamer Aydınlik **Kitap**'ta 5 Eylül 2014 tarihli yazısında şöyle anlatır:

"Cağaloğlu'nda Eser Han'da küçük bir oda tuttuk. Evlerden getirilen bir-iki eşyayla döşedik. Yazılar hazırlandı. Dizgiye verilecek. Toplam basım gideri 1500 lira. Ceplerde 50 lira ya var ya yok.

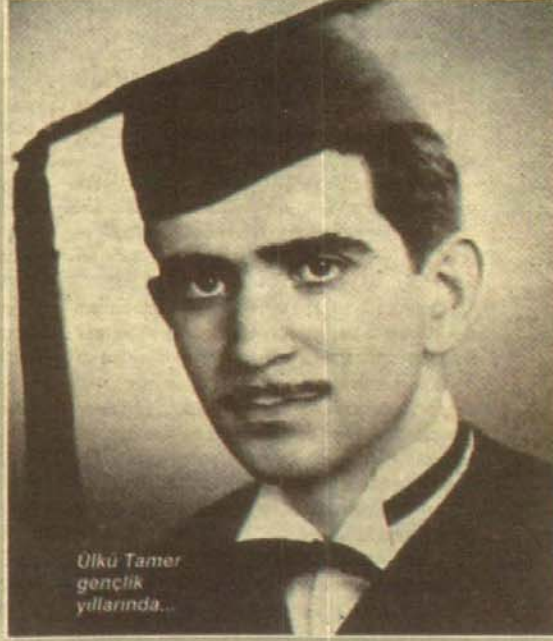
Bir gün Edip (Cansever) geldi. Çıkarırken yerdeki ufak, eski püskü bir halya ilişti gözü. "Bu iyi bir şeye benziyor," dedi. Kapalıçarşı'da ortağı Jak'la bir antikacı dükkanı vardı. Halı da satıyorlardı. "Jak'a söyleyeyim, gelip baksın," dedi.

Yarım saat sonra Jak damladı. Halya baktı. "Siz bunun üstüne basıyormusunuz?" diye sordu şaşkınlıkla. Halyı katladı, aldı gitti. Biraz sonra da yardımcıları Hakkı geldi. Elinde 2000 lira. Uzattı: "Halının parası."

Hayır, ilk sayının parası!
Cemal, "Halya teşekkür ilanı koyalım dergiye," dedi."

"Duygu ve düşünce arasında eriyen" özgün imgeleri ile okuyucunun gözünde çarpıcı görüntüler oluşturmayı başaran ve kısa sürede okur tarafından kabul gören **şair**, gerek **şairlerinde** gerek diğer edebi eserlerinde daima incelikten ve yenilikten yana tavrı **sergiler**. Ülkü Tamer, bu yönüyle İkinci Yeni'nin en özgün **şairlerinden** biri olarak anılmayı hak eder.

İkinci Yeni içsel duygulara yönelik bir **şair** yapısı kursa da **şairler** süreç içerisinde **şairlerini** farklı yönelimlerle zenginleştirirler. **Turgut Uyar**'ın 1952'de yayımlanan "Türkiyem" **şairini**, Cemal Süreya'nın "555K"sını ya da Ülkü Tamer'in "Memikoğlan"ını nereye koyacağız? Evet Ülkü Tamer'in **şairi** kendi imge dünyası etrafında şekilleniyor, simgeci anlayışa anlayışı ve çağırışı esas alıyor olsa da dünyadan, sorunlardan,

Ülkü Tamer gençlik yıllarında...

mal, Yaşar Nabi Nayır, Memet Fuad, Cemal Süreya, Muzaffer Buyrukçu ... Ülkü Tamer'in her biriyle dostluk kardeşlik kurduğu onlarca isim ve **kitapların** ardındaki yaşamdan Ülkü Tamer'e kalan unutulmaz görüntüler. Antep'in taş sokaklarından Robert Kolej'in hababam sınıfı tıdındaki koridorlarına uzanan, edebiyatın ve tiyatronun yaşamın can damarı olduğu yıllar. İstanbul Üniversitesi'nin Hukuk Fakültesinden ziyade fakülte kantininden mezun olunan yıllar... Şöyle anlatıyor Ülkü Tamer o yıllar: "1958 yılı gözü. Hukuk Fakültesi'ne gidiyordum. Daha doğrusu, Hukuk Fakültesi kantinine. Girdiğim ilk ders on beş dakika kadar izledikten sonra aklim başıma gelmiş, kendi kendime, "hukukçu olmayacaksınız; burada ne işin var?" diye sormuş, amfinin arka kapısından sıvışarak kapağı kantine atmıştım. **Onat Kutlar** " insan önce Hukuk fakültesi kantininden mezun olur, sonra da hukuk Fakültesinden mezun olur" derdi. Ben de kantine devam edenler arasında yerimi almıştım. Sabahları Onat, Ferit Öngören, Raif Ertem, Demir Özlü, Ergin Ertem koca bir masanın çev-

Yaşamak Hatırlamaktır

Ülkü Tamer
Yapı Kredi Yayınları
372 s.

